

Kšicová, Danuše

Za Světlou Mathauserovou

Opera Slavica. 2006, vol. 16, iss. 3, pp. 55-56

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116624>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

kteří se konalo zásluhou všech účastníků ve velmi příjemné, ale současně živé, tvůrčí, invenční atmosféře, uzavřel prof. Pospíšil a prof. Kšicová. Někteří účastníci se pak v doprovodu tajemníka symposia dr. Dohnala zúčastnili exkurze do slavkovského zámku a na slavkovské bojiště k Mohyle míru.

Mezinárodní symposium *Problémy poetiky* je další z řady brněnských poetologických symposií vycházejících z brněnské komparatisticko-genologické školy, jež mají širokou mezinárodní reflexi. Materiály symposia včetně příspěvků těch, kteří se na symposium nemohli dostavit, budou publikovány v periodické sérii *Litteraria Humanitas*.

Josef Dohnal – Ivo Pospíšil

Za Světlou Mathauserovou

Náhlá smrt profesorky Světlý Mathauserové v únoru tohoto roku (7. 3. 1924 – 21. 2. 2006) mne šokovala. Na konferenci ke své osmdesátce v přednáškovém sále ředitelství Klementina byla ještě plná optimismu a příslovečně klidné vlídnosti, stejně jako o rok později ve Vile Lana, kde Slovanský ústav pořádal oslavu na počest jejího manžela, svého někdejšího ředitele Zdeňka Mathausera.

V profesorce Mathauserové odešla přední znalkyně staršího údobí ruské literatury, jež od počátku své badatelské činnosti věnovala pozornost genologickému výzkumu, který aplikovala na žánr poemy a románu, včetně románu ve verších. Věnovala však pozornost i translátologii a základním problémům poetiky. V tomto směru se na její orientaci nepochybně podílelo studium češtiny a ruštiny na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde byli jejími učiteli J. B. Čapek, Bohuslav Havránek, Bohumil Mathesius, ale i Albert Pražák či Vladimír Šmilauer. Pro jakési zaokrouhlování, jež je příznačné pro badatele, rekapitulující svoji vědeckou dráhu, je charakteristický příspěvek Světlý Mathauserové ve sborníku jí věnovaném. V článku *Azbukovníky v zorném poli teorie psanosti*¹ se totiž autorka vrací ke své monografii *Ruský zdroj monologické románové formy. M. D. Čulkov* (Praha 1961), navazující na její raný výzkum starých azbukovníků. Badatelka tak rozvíjí téma velmi aktuální i pro dvacáté století, a to jak pro lingvistiku, počínaje F. de Saussurem, tak pro filozofii a estetiku, představenou Derridovou *Grammatologií*.² A mohli bychom doplnit i úporné hledání zdrojů sémantiky hlásek, charakteristické nejen pro futuristické experimentátory, ale i pro symbolisty, především pro Andreje Bělého, a inspirující i řadu výtvarníků 20. století včetně pražské malířky Věry Novákové, odkrývající skrytý smysl výtvarné podoby latinky.

Genealogie tvorby Světlý Mathauserové zahrnuje poetiku ve velkém oblouku od bylin přes slovanský epos, jehož výzkum vykrytalizoval v monografii *O Vasiliji Zlatovlase, králevici České země* (Praha, Vyšehrad 1982), až po experimentální poezii 20. století. V tomto směru je zvláště charakteristická její monografie *Cestami staletí. Systémové vzta-*

¹ Sborník k 80. narozeninám Světlý Mathauserové. Příspěvky ze symposia věnované staré ruské literatuře, ruské literatuře 19. století a teorii překladu. Praha, Národní knihovna ČR 2004. 10-14.

² de Saussure, F.: *Kurs obecné lingvistiky*. Praha, Odeon 1989. Jacques Derrida, *De la grammatologie*. Paris, Édition de Minuit 1967.

hy v dějinách ruské literatury (Praha, UK 1986). Jsou v ní shrnuty autorčiny studie od invariantů bylin a počátků písemnictví až po hledání dávných inspiračních zdrojů v díle F. M. Dostojevského, L. N. Tolstého, Ivana Bunina, Velemira Chlebnikova a Vladimíra Majakovského. Na závěr je rekapitulována i problematika versologická. Světla Mathauserová tak navazuje na svého ruského učitele D. S. Lichačova, podává si však ruce i se svým dávným leningradským kolegou a přítelem Nikolajem Vasiljevičem Pančenkem, pozdějším ředitelem Puškinského domu, jenž kdysi studoval v Praze. A je zde patrný i podíl vzácné duchovní blízkosti s životním partnerem Zdeňkem Mathauserem, s nímž jeho ženu spojovala nejen pouta rodinná, ale i symbióza týchž společně vyznávaných duchovních hodnot. V profesorce Mathauserové ztrácí česká slavistika badatelku evropské úrovně.

Danuše Kšicová